

SATAKUNNAN

Lemmen- puuhien kemialla

TEATTERI

Ensio Rislakki: *Ruma Elsa*, ohjaus Helka Kuusi-
luoto, rooleissa Sinikka Koskinen, Anne Halmela,
Sanna Salonen, Eija Rosenholm, Väinö Väkky,
Markku Leino, Jukka Kiiveri, Tommi Virhiä,
Marja Tuononen, Kristiina Kojo, Riitta Dersten
ja Jenna Suominen. Esittäjänä Porin työväeno-
piston näytelmäpiiri Monikasvot.

Aina välillä on virkistävää palata suomalaisen teatterin ikihupailuihin, joissa harrastajaryhmille on samalla luovittavina haasteellisia henkilöhaamoja. Rislakin *Ruma Elsa* on harmitonta viihdettä, mutta pääroolin osalta myös naseva naisasiajuttu.

Oikeastaan Elsassä on koottu polttopisteeseen yleensäkin terve suhtautuminen maailman me-noon; siinä on pinnallisuuden ja mielijohteiden varassa kehkeytyvien ihmissuhteiden rivakkaa kritiikkiä, ja kyllä tällainen täsmäase osuu hyvin nykyaikaankin.

Ilmeeltään näytelmä on sisänäkymäkalustukse-
neen eräänlainen suomalaishkansallinen versio
mannermaisesta salonkikomediasta, ja Rislakin
kynä on eritoten Elsan repliikkejä pyöritellessään
hyrrännyt kepeästi, sattuvasti ja myös satutta-
vasti.

Kuva Martti Larikka

Tommi Virhiä ylioppilas Aamusena on suorastaan menettämässä konseptinsa, kun teräväpäinen Elsa, joka on juuri muuttunut rumasta kauniiksi, antaa hänelle havainto-opetusta kemiassa. Rumaa El-saa esittää Porissa näytelmäpiiri Monikasvot.

USA 7.5.93

Helka Kuusiluoto on ohjannut esityksen, ja hän on pystynyt hersyttämään monikasvoistaan parhaimmillaan hyvinkin päteviä roolisuorituksia. On esityksessä myös, ellei kuolleita niin viipyileviä, tehottomia osuuksia, ja jo professorinlesken petaamassa liikkeellelähdössä on väkinäistä puserrusta. Samoin onnellisessa loppuselvittelyssä näytelmän langat kursitaan ykskaks yhteen, kun koko esitykseen on silti törsätty kaksi ja puoli tuntia. Tiivistäminen on myös taito, siis sen hallinta, mitä ei sanota, näytetä ja esitetä.

Juhlien aikaa

Mutta hahmoista moni pärjää paremmin kuin Monikasvoissa kukaan pitkään aikaan. Hetki onkin hyvin valittu, sillä näytelmäpiiri juhlii Rummalla Elsalla 15-vuotista toimintaansa. Viikskarvoineen kaikkineen on harrastus hotkaissut eritoten professori Harjulaa esittävän **Väinö Vätkyn**, jolle Ruma Elsa on peräti 50-vuotisjuhlanäytelmä.

Juhlaa siis piisaa, ja itse esityksessä **Eija Rosenholm** nimiosassa on virkeä, luonnollisesti puhuva ja Rislakin elävästä sanailusta ylyrittämättä irrotteleva Elsa. Roolinvaihdos poikamaisesta harmaavarpusesta naiselliseen osaan tuo korkokenkien vaappuvan askeltamisen myötä myös ilmaisuun puhdikasta sävytystä, jossa yhtä kaikki kriittinen asenne ympärillä pörrääviin mieskuomiin säilyy valppaana.

Tommi Virhiä ylioppilas Aamusena on iskostanut vätysmäisen opiskelijaprototyypin herkullisesti fyysiseen ilmaisuunsa – asentoihin, tapaan istua – ikään kuin suojautuakseen kaikelta. Agonomi on oiva näyttö **Markku Leinin** koomikon-

kyvyistä, ja mieskuvana tämä Rislakin luomus yltää mehevimmän siihen suunnattomaan itse-rakkauteen ja omahyväisyyteen, joka tekee mahdolliseksi Elsoille ja muille silmänräpyttäjille saada miehinen mies kiedotuksi pikkusormensa ympärille.

Vähän myös pinnan alle

Tässä suhteessa Rislakki on halunnut ulottaa naisen vamppausmenetelmien yltävän myös yli sukupolvien, vanhaan professoriin asti. Väinö Vätkky on ohjattu olemaan selvästi kiinnostuneempi rouva Kasselin kirjoista ja muustakin omaisuudesta kuin tästä naisena. Mutta **Sinikka Koskisen** ylitehdyt valloitusyritykset valuvat tavallaan realistisesti hukkaan, sillä näytelmä tuntuu sanovan, että lemmeleiskunnasta huolimatta vanhempien yhteenmeno sopii kaikin mokomin siivittää myös annos tervettä järkeä.

Henkilöohjausta läpäisee hurlumhei-henkinen tyypittelylinja, mutta hetket, joina esittäjät sujahtavat myös ajatuksella rooliensa sisään, ovat tervetulleita ulokkeita. Tässä suhteessa Eija Rosenholmin osa on jo lähtökohdiltaan kiitollisin, mutta niin **Anne Halmelan** Paula-tytär kuin maneerisesta näyttämöpuheestaan huolimatta kotiapulainen **Kristiina Kojokin** tavoittavat jotain myös pinnan alta.

Pikku-Elsan ja pikku-Petrin mukanaolo voi tuoda lisäeloa lajityypin puhevaltaisuuuteen, mutta muuten takautumien käyttö on pelkkää ekstrakuvitusta, joka nuorten esiintyjien raikkaudesta huolimatta ei tee esitystä sen ulottuvammaksi.

Risto Ojanen